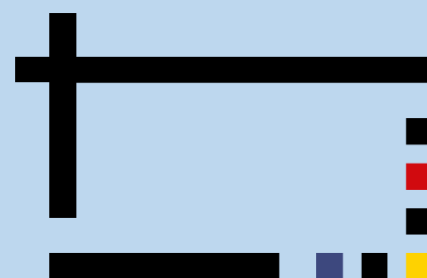

Projectplan 2021 - 2023

JUNI 2020

STICHTING VRIENDEN VAN &
KERNTEAM MISSIONAIR PLATFORM DEN HAAG

Missionair
Platform
Den Haag

Vanuit een missionaire beweging
naar een *creatief en missionair*
Haags ecosysteem van kerkzijn:
verdere groei van het Platform in
verbinding, zichtbaarheid en impact.

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Samenvatting.....	5
3. Inleiding	6
Wie zijn wij? Geschiedenis Missionair Platform.....	6
Stand van zaken.....	6
Missie, visie en waarden	7
4. Stad en Kerk.....	9
Ontwikkelingen stad Den Haag	9
Interviews Haagse kerken	10
Conclusies.....	12
5. Doelen en Acties.....	14
Methodiek	14
Focus en activiteiten.....	14
Connect: Relaties met en tussen kerken.....	14
Verhalen delen	15
Gezamenlijkheid	15
Supporten, ontwikkelen en leren	16
6. Fasen.....	19
7. Organisatie en verantwoordelijkheden.....	21
Kernteam en bestuur.....	21
Comité van Aanbeveling.....	21
Partners	21
Inzet betaalde kracht.....	21
8. Financiën	22
9. Evaluatie en toekomst.....	24
Bijlage 1: lijst partnerkerken	26

1. Voorwoord

Voor u ligt het projectplan van het Missionair Platform Den Haag. In dit stuk nemen we u mee in hoe het Missionair Platform is ontstaan en gegroeid, en hoe we de toekomst voor ons zien. De afgelopen periode hebben we over onze toekomst nagedacht en onze partnerkerken geïnterviewd. Hieruit is een nieuwe koers gegroeid voor de komende jaren die we in dit plan voor u schetsen.

Eén van de belangrijkste conclusies uit de interviews is het volgende: Pionieren doe je samen. Het bewustzijn groeit dat we elkaar nodig hebben als kerken in de stad. We zijn geen verzameling van lichaamsdelen die niet verbonden zijn. Als alles één Geest is en één koninkrijk, is het ook *ons* kerkzijn. Als het goed gaat met één plek in Den Haag zijn we niet blij voor elkaar, maar *met* elkaar. Op het moment dat het slecht gaat met één plek raakt dat ons of we het kunnen oplossen of niet. Dit hebben wij de laatste jaren zien groeien. In de ontmoeting wordt steeds weer helder dat we elkaar vinden in liefde voor Jezus Christus en voor onze stad. Zo zijn we samen afhankelijk van God in wiens liefde voor Zijn wereld wij zijn opgenomen en meedoen. En we zijn afhankelijk van elkaar in onze diversiteit met de verschillende bronnen waarmee we gezegend zijn. En ten derde afhankelijk van de stad met bronnen, mogelijkheden en samenwerkingen.

Missionair kerkzijn heeft veel aandacht gehad in de afgelopen 10 jaar. Na de eerste stroom is er nu ook in Den Haag een heroriëntatie, de resultaten worden geoogst, nieuwe koers ontstaat en verwachtingen worden realistischer. Missionaire idealen zijn in ontmoeting met de werkelijkheid verder gevormd. Het is tijd om zowel kleiner als groter te durven denken. Pioniersplekken blijken niet zomaar zelfstandig te kunnen worden. Maar tegelijkertijd zien we ook veel nieuwe plekken en verrassende samenwerkingen ontstaan. In het bijzonder rond maatschappelijke betrokkenheid, duurzaam leven, kunst en armoedebestrijding. De corebusiness van kerkzijn breidt uit van het vieren op zondag (of een andere dag) naar het vieren als het kloppende hart van een divers geheel van kerkzijn dichtbij het gewone leven. “Niet meer de Koning zonder het koninkrijk, maar ook niet het koninkrijk zonder Koning” klinkt en nodigt uit tot (theologisch) gesprek.

In dit plan vindt u de koers die we samen hebben uitgezet met nadruk op het samen leren en samen kerk zijn. Bouwen aan relaties, ondersteuning en verhalen delen is en blijft de kern. We willen ook samen in kaart brengen wat de bronnen en zegeningen zijn van de kerken én van de stad. Bewust worden hiervan brengt visie en zet in beweging. Vervolgens gaan we verder met onderwerpen die missionair urgent en van belang zijn. Hiervan hebben we op basis van de interviews met de partnerkerken al twee onderwerpen op de agenda gezet: financiële duurzaamheid en leiderschap. In dit alles hebben we ook inspiratie o.a. ontleent aan methodieken als de Asset Based Community Development, Umoja van Tear en de Haagse Kracht. Onder dit plan ligt een beeld van een ecosysteem van kerkzijn in de stad met verschillende kerken, organisaties, bronnen die samen in verbinding staan en elkaar nodig hebben om de stad lief te hebben en Gods gemeente te zijn.

Petra de Nooy – Stadsdominee,
Jasper Klapwijk – Voorzitter,

Dick Groenendijk, Hans van 't Hoff, David van Keulen, Roos Prins en Marjolijn Vreeken

“Via het platform hebben we kerken uit andere denominaties leren kennen die ook weer ons hebben geholpen met het doorsturen van mensen of juist ondersteuning, dat vond ik bijzonder” [pioniersplek]

2. Samenvatting

Waarom?

Als kerken en organisaties hebben we elkaar nodig in Den Haag waar in een grote diversiteit van diaconale en missionaire activiteiten de kerk vorm krijgt. Samen vormen we een kerkelijk ecosysteem waar delen, leren en vieren centraal staan, bewogen door Gods liefde voor de stad.

DE MISSIE VAN HET MISSIONAIR PLATFORM DEN HAAG IS SAMEN NIEUWE MANIEREN VAN KERKZIJN ONTDEKKEN MET IMPACT IN DE STAD. SAMEN TE VIERN, TE DRAGEN, TE LEREN EN VERHALEN TE DELEN.

Wie?

Het begon in 2010 met een netwerk van personen met missionaire dromen voor de stad en groeide uit tot een breed netwerk van kerken, van kleine pioniersplek tot interculturele pinkster- tot traditionele gereformeerde kerken. Het platform bestaat uit meer dan 20 kerken die Gods liefde handen en voeten willen geven in de stad en is gedragen door een team van leden uit partnerkerken.

Waarden?

Den Haag samen; Diversiteit; Durf; Discipelschap

Stand van Zaken

Het Missionair platform heeft een projectplan gemaakt, waarin de plannen voor de komende jaren worden geschetst en hoe deze missie wordt vorm gegeven. Er zijn met bijna alle partnerkerken interviews geweest om input te verzamelen. We concluderen dat:

1. Er heel veel gaande is in de stad aan activiteiten. De doelgroepen zijn divers en er ligt nadruk op presentie door missionair diaconale activiteiten in de kwetsbare wijken van de stad.
2. Veel kerken hebben impact met buurt gerichte activiteiten, tegelijkertijd blijft het kwetsbaar om de middelen hiervoor vrij te zetten. Dit betekent dat activiteiten ook weer stoppen.
3. Er is veel animo en gevoel van urgentie dat we elkaar als kerken nodig hebben ihb over culturele grenzen heen. Om samen middelen, best practices en ontwikkelingen te delen.
4. Leiderschap vormgeven is voor bijna alle partnerkerken uitdagend. Dragende schouders zijn er te weinig en ook de inkadering van nieuwe ontwikkelingen in het bestaande is uitdagend.
5. De kerk verandert en zoekt nieuwe woorden en beelden hierbij, een theologische vraag.

Wat?

- Werk en zichtbaarheid van de stadsdominee die ook coördineert.
- Netwerkborrels voor de onderlinge betrokkenheid.
- Learning & Blessing community voor het samen leren met groepen uit de verschillende partnerkerken met onderwerpen als “kerk naar buiten”, “intercultureel communiceren”, etc.
- #DenHaaginKaart met informatie over de stad, de ontwikkelingen en bewust van bronnen
- Theologiekring Samuel Wells met kerkleiders en pioniers om te reflecteren op onze missionair-diaconale rol in de stad en de theologie. (ihb rond verduurzaming bronnen)
- De pioniers-intervisiegroep wisselt casussen uit rondom pionieren en ondernemen.
- Leertrack (training) met theorie en voorbeelden “Missie en Duurzaamheid”
- Er wordt kanselruil en missionaire diensten aangeboden.
- We zijn gesprekspartner in de stad voor lokale en landelijke partners

Dit zijn slechts enkele voorbeelden. Het gezamenlijk doel is samen één kerk te zijn met de stad door diverse en creatieve (nieuwe) vormen van kerkzijn.

3. Inleiding

In dit plan vertellen we eerst hoe het Missionair Platform is ontstaan en wat we nu zien aan ontwikkelingen in Den Haag. Vervolgens geven we een korte samenvatting van de interviews die we hebben gehad met de partnerkerken, is er een beknopte Haagse SWOT analyse en een aantal conclusies op basis hiervan. Hierna staan we stil bij onze missie en de waarden die hierbij horen. Dit loop uit op de nieuwe koers die is ontstaan uit dit proces, met bijbehorende fasen, begroting en een organisatie overzicht.

Wie zijn wij? Geschiedenis Missionair Platform

Het Missionair Platform Den Haag begon in 2010 met een handjevol mensen, die een visie hadden voor de stad Den Haag, en voor de plek van Gods kerk in de stad. Daarna kun je de geschiedenis in drie fasen indelen:

- 2010- 2013 netwerkende personen

Het netwerk begon in 2010 met een aantal kerkleden en voorgangers uit orthodox protestantse hoek. Ze startten Den Haag in Beweging voor Jezus Christus om kerken in Den Haag te stimuleren om samen meer missionair te zijn, vooral door het stichten van nieuwe christelijke geloofsgemeenschappen. De activiteiten van de eerste jaren waren:

- geregelde netwerklunches
- een jaarlijkse conferentie rond een actueel missionair onderwerp
- de cursus "Waarom nieuwe geloofsgemeenschappen"

- 2014-2017 netwerk van kerken

Toen per 1 januari 2014 Peter Bakker, die één van de oprichters was, voor 0.3 fte als coördinator aan de slag ging, kreeg het werk een sterke impuls. In drie jaar werd de switch gemaakt van een netwerk van personen naar een netwerk van zo'n 10 partnerkerken. In deze periode was Den Haag in Beweging betrokken bij de stichting van een vijftal nieuwe geloofsgemeenschappen en werd veel geïnvesteerd in toerusting en begeleiding van gemeentes en pioniers/kerkplanters. Internationaal sloten we ons aan bij de beweging City to City- Europe.

- 2018-2020 verbreding

Gedurende de laatste drie jaar is er vooral gewerkt aan verbreding. Allereerst is het aantal partnerkerken ruim verdubbeld naar 22. Er is daarbij een breder deel van het kerkelijk spectrum vertegenwoordigd: de Protestantse Gemeente 's Gravenhage is ook partner, maar ook kleinere evangelische kerken, een aantal recent gevormde pioniersplekken en een aantal migrantenkerken. Er is ook gekozen voor de naam Missionair Platform Den Haag. Naast de netwerkbijeenkomsten, cursussen, inspiratiereis en de pioniers-intervisiegroep, is er gestart met een Learning & Blessing Community (LBC): twee keer per jaar een bijeenkomst van vertegenwoordigers van de partnerkerken om van elkaar te leren en elkaar te zegenen. Per 1 januari 2020 heeft Petra de Nooy het coördinatorschap overgenomen van Peter Bakker en is zij stadsdominee geworden. We staan voor de drempel van een nieuwe periode...

Stand van zaken

We zien nu dat predikanten en pioniers elkaar kennen en dat de kerkenraden en leiderschapsteams steeds meer in zicht komen. De kerken wisselen onderling informatie uit, komen bij elkaar op bezoek, verwijzen mensen naar elkaar door en collecteren buiten de eigen denominatie. Hiernaast heeft de cursus gemeentestichting een aantal nieuwe pioniersplekken mede opgeleverd. We zijn ook in gesprek met een aantal kerken die missionair-diaconaal stappen willen gaan zetten en partner

willen worden omdat er veel ervaring in het platform verzameld is. Ook zien we dat meer pioniersplekken door verschillende kerken samen gestart worden.

Het leren vindt vooral plaats bij de LBC, de leerfabriek, tijdens de intervisie en de inspiratiereizen. Daarnaast dragen kerken bij aan het Missionair Platform door locaties beschikbaar te stellen, mee te helpen met het organiseren van projecten of met muziek, door hun missionaire praktijken te delen en door financieel bij te dragen. We merken tijdens de Coronacrisis dat er ondersteuning over en weer is, met name naar de kwetsbare delen van de stad.

Missie, visie en waarden

Als kerken en organisaties hebben we elkaar nodig in Den Haag waar in een grote diversiteit van diaconale en missionaire activiteiten de kerk vorm krijgt. Samen vormen we een kerkelijk ecosysteem waar delen, leren en vieren centraal staan, bewogen door Gods liefde voor de stad.

De missie van het Missionair Platform Den Haag is samen nieuwe manieren van kerkzijn ontdekken met impact in de stad. Samen te vieren, te dragen, te leren en verhalen te delen.

In het proces hebben we 4 waarden ontwikkeld:

Den Haag - samen

Als kerken, projecten en organisaties zijn we allemaal verbonden en deel van Gods missie in de stad, gegeven aan elkaar en aan de stad. Een wederzijdse en gelijkwaardige relatie: we vullen elkaar aan en hebben elkaar nodig. Wat één kerk raakt, raakt ons allemaal, wat de stad raakt, raakt *ons*.

Diversiteit

Diversiteit is onze tweede waarde. De stad is veelkleurig en divers in culturen, tradities en sociale lagen. Dit is een rijkdom, hoewel hier ook nog een grote kans voor groei is. Inclusiviteit en meerstemmigheid is van belang wat betreft inhoud, plaats en organisatie.

Durf

God nodigt uit te volgen buiten de gebaande wegen, op plekken waar liefde nodig is. Hierbij is durf nodig: we weten niet wat er komt, wie we ontmoeten en wat we leren. Durf om in beweging te komen, te vertrouwen, om te mislukken en opnieuw te beginnen, nieuwe wegen te zoeken en te vinden, om controle los te laten, bij kwetsbaarheid en bij verschillen.

Discipelschap

Al ons handelen wordt radicaal gestempeld door het leven van Jezus. Hoe Hij het ons voorleefde, hoe Hij in ons leeft als de Opgestane Heer en de Heilige Geest voor ons uitgaat naar de stad die Hij liefheeft en kent als schepper. Zijn koninkrijk is dichtbij.

“Wat we geleerd hebben is zo inclusief mogelijk te zijn (mixed economy of church met twee soorten diensten), maar dat je toch niet iedereen tevreden kan stellen”
[internationale en migrantenkerk]

4. Stad en Kerk

Wie en wat is Den Haag, is de regio van groot Den Haag? Daarop zijn vele antwoorden mogelijk. We maken een foto van de stad en staan stil bij het profiel en karakter van de stad. We hebben ook een foto gemaakt van de kerk nu en haar ontwikkelingen door de interviews. Deze twee denklijnen: stad en kerk brengen we samen om de keuzes voor de toekomst te maken. Keuzes die gefundeerd zijn op het DNA van groot Den Haag en op ontwikkeling van de kerken.

Ontwikkelingen stad Den Haag

Den Haag is een stad met vele gezichten. Het stille strand en de Schilderswijk. Haven aan zee en Hoogbouw rondom Centraal Station. Groene bossen en Grauwe gebouwen in de vooroorlogse schil.

De stad is een kleurrijke stad met vele identiteiten en persoonlijkheden. We zijn:

- **Den Haag:** de politieke hoofdstad van Nederland, dagelijks in het nieuws. Synoniem voor alle besluiten in Nederland;
- **'s-Gravenhage:** plek voor 550.000 officieel geregistreerde Hagenaars, ook woonplaats voor 8.000 diplomaten en 20.000 ongedocumenteerden (geschat);
- **The Hague:** the International city of Peace and Justice met 300 internationale organisaties en 160 ambassades;
- **La Haye:** stad van diplomatie, literatuur, 2^e kunststad van Nederland en grandeur van flaneren over het Lange Voorhout.

We zijn de woonplaats van de koninklijke familie, maar ook voor de familie uit Homs (Syrië) die een veilig heenkomen zoekt. We zijn de stad met het grootste bedrijf van Nederland (internationaal HQ Shell), maar ook de startende ondernemer uit Libanon. We zijn stad met vele gemeenschappen en religies: Den Haag kent meer dan 180 nationaliteiten en is de meest gesegregeerde stad van het land. De komende tijd wordt met name groei verwacht van geloofsgemeenschappen met migratieachtergrond.

Een SWOT analyse is nooit volledig, maar in deze analyse geven wij een beeld van Den Haag de komende jaren, op sociale, economische en culturele onderwerpen. De huidige coronacrisis zal diepgaande impact hebben op de stad. Verwachting is niet dat er geheel nieuwe trends zullen ontstaan. Bestaande trends zullen scherper worden: aantal aanvragen voor bijstand, voedselbank en voorzieningen zullen bijvoorbeeld toenemen.

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none">• Groene stad aan Zee met aantrekkelijke woonmilieus voor alle inkomens en 11 kilometer kustlijn• Enorme diverse stad met veel culturen, talen en etniciteiten: het is de wereld in een notendop aan de noordzee• Door snelle groei (5.000 per jaar) vergrijst de stad niet snel (25-45 jaar is de grootste leeftijdsgroep)• Snelst groeiende universiteitsstad van Nederland (in 2030 net zo groot als Maastricht)• By far hoogste gebouwde dichtheid van Nederland: kansen voor innovatie en agglomeratiekracht (veel potentiële relaties die groei stimuleren). Ook stad van kleine afstanden en nabijheid	<ul style="list-style-type: none">• Laageletterdheid: 86.500 van de bewoners• Sociaal isolement: 14% van de Hagenaars leeft alleen of in een kleine kring menen• 62.856 Haagse huishoudens een inkomen dat niet hoger was dan 130% van het wettelijke bestaansminimum• Lokale elite is nooit krachtig geweest (geen patriciaat), 'ingevlogen van buiten': weinig binding en betrokkenheid• Ingeklemd tussen en zee en buurgemeenten met de grootste bevolkingsdichtheid van NL en leefbaarheid die zwaar onder druk staat

• Kans	• Bedreiging
<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren: met migratieachtergrond zijn er het er nu 84.539 (zonder 56.678): deze diverse groep is de toekomst van de stad • Middenklasse: in 2040 zijn de Hindoestaanse, Turkse en Marokkaanse bewoners de dragers van de stad, bestaande middenklasse gaat de stad/regio uit • De stad heeft een goed ondernemersklimaat: veel nieuwe MKB-bedrijven worden opgericht, die meer dan vijf jaar overleven • Nabij andere grote steden: in 2040 binnen 25 minuten van CS-naar-CS (020 en 030) • Den Haag 3^e stad van het land, politieke hoofdstad met een prachtig klimaat om te experimenteren en ondernemen 	<ul style="list-style-type: none"> • Te weinig woningen voor nieuwkomers en lage- en middenklasse die wegtrekken naar de buurgemeenten • Potentiele werkloosheid: veel laaggeschoolde werkgelegenheid dreigt door automatisering & robotisering weg te vallen • Korter leven: tussen sommige Haagse wijken bestaat een verschil in levensverwachting van negen jaar. • Grote 'doorstroom' arbeidsmigranten: tast leefbaarheid kwetsbare wijken fors aan • Klimaat: op warme dagen kan door het versteende landschap 5 a 7 graden warmer

Bron: David van Keulen

Interviews Haagse kerken

In de eerste helft van 2020 hebben we 19 van de 22 partnerkerken van het Missionair Platform geïnterviewd met het doel om samen met kerken informatie te verzamelen voor dit projectplan. Het interview bestond uit vragen rond missie: naar de droom van de partnerkerk, bronnen, uitdagingen, vragen, geleerde lessen, welke Bijbeltekst centraal heeft gestaan en verwachtingen richting het platform.

De interviews leveren een schat aan informatie op over grofweg 3 categorieën geloofsgemeenschappen in groot Den Haag:

- Pioniersplekken, onder te verdelen in jong en oud;
- Traditionele kerken met jonge en diverse leeftijdsopbouw, zowel protestants als evangelisch;
- Internationale en migrantenkerken, onder te verdelen in onder andere arbeidsmigranten en expats.

Het uitgebreide rapport zal na de zomer uitkomen, stuur een mailtje als u dit wil ontvangen. In dit projectplan noemen we een aantal opvallende zaken hieruit.

1. Diversiteit doelgroep, wijken en missionair diaconaal

In de interviews komt aan het licht hoe bijzonder divers de organisaties en kerken in groot Den Haag zijn. Van nieuwbouwwijken tot krachtwijken tot statige wijken tot het centrum. Zo zijn er heel veel missionaire en diaconale activiteiten die even divers zijn als de mensen in Den Haag. Het varieert van hoogopgeleiden met thema's rondom zingeving of burn-out en activiteiten als podcasts of een borrel tot dak- en thuislozen met thema's over opvang en activiteiten rond inloop, maaltijden, raad en daad balies. Zowel gezinnen die van de voedselbank afhankelijk zijn en kinderclubs, als ook expats die in een vreemd land integreren met ontmoeting in hun eigen taal, ouderen en koffietoestanden, arbeidsmigranten met vieringen en maaltijden in hun eigen cultuur, autochtone Hagenezen die trots zijn op hun wijk, klederkerk met kinderen, ruilbeurzen en duurzaamheid, een gezamenlijke tuin, sportactiviteiten, etc, etc. Er wordt van alles gedaan door kerken uit betrokkenheid op hun buurt of doelgroep.

De bezuinigingen in de welzijnssector in Den Haag zijn groot en met name in de kwetsbare wijken zijn verschillende kerken actief. Rond de Coronacrisis wordt het ook helder hoe kerken samen op korte termijn verschillende hulpvragen oppakken en allerlei maaltijden, belcirkels, bloemen en voedselpakketten verzorgen. De website www.nietalleen.nl biedt daarbij een heel mooie infrastructuur. Hierbij merken we dat kerken elkaar onderling ondersteunen om aan de vragen te kunnen voldoen. Het samen kerkzijn groeit.

2. Impact en zoeken duurzaamheid

Er is een diversiteit aan voorbeelden van missionaire en diaconale activiteiten. Een duurzaam financieel model – anders dan ledenbijdrage – is er echter bijna niet. Veel gemeenschappen geven dit aan, maar gaan verder in afhankelijkheid en hoop dat het goed komt. Bij het starten van nieuwe initiatieven is hier over het algemeen weinig aandacht voor: de hoop is dat het binnen 3 tot 6 jaar zelfvoorzienend is. Realistische verhalen en experimenten hierover zijn er nog weinig in het Haagse gebied. Het resultaat is vaak dat de uitgaven naar beneden moeten en er geen betaalde kracht meer betaald kan worden. Gevolg is dat groepen stoppen of veel minder doen. Het netwerk verdampt vaak snel. Bij een aantal plekken in Den Haag is dit duidelijk geworden, een aantal plekken geven aan dat dit speelt of gaat spelen.

3. Groeiend verlangen, zoeken naar instrumenten en verhalen

Veel kerken geven aan samen te willen werken, met behoud van diversiteit en eigenheid. Ze voelen hierbij urgentie omdat we elkaar als kerken nodig hebben in de stad. Ze geven aan dat het Missionair Platform al impact heeft gehad op hun kerkzijn door het delen van goede voorbeelden, verhalen, best practices en ontwikkelde activiteiten. Verrassend veel verschillende kerken geven een verlangen aan meer te willen delen van de bronnen, ervaring en menskracht. Ook is er vraag bij bestaande kerken naar praktische voorbeelden en verhalen uit de buurt waarbij de term missionair dichterbij komt. Er is nog veel verlegenheid met missionair diaconaal kerkzijn en wat dit betekent. De lat ligt vaak erg hoog. Opvallend is dat de doelgroepen die gekozen worden door kerken vaak kwetsbaar zijn en sterk verschillen van de al bestaande gemeenschap. Hierdoor wordt missionair snel iets externs.

4. Leiderschap

Verrassend is dat bijna alle kerken uitdagingen aangeven rond leiderschap. De uitdagingen variëren:

- Weinig schouders die het werk kunnen dragen en veel vacatures;
- Moeizame aansturing en duurzame bestuurlijke inkadering in het bestaande;
- Gebleken afhankelijkheid van voortrekkers. Hoe kunnen pioniers en voortrekkers informatie, kennis en netwerk delen met een team zodat het minder kwetsbaar wordt. De verhouding van de enthousiasteling tot de rest van de gemeenschap;
- De vraag hoe het leiderschap en het type organisatie mee kan veranderen met de mensen die meedoen en inclusief worden wat betreft: biculturaliteit, verschillende sociale lagen, generaties of gender.

Mensen betrekken bij uitvoerende werkzaamheden gaat goed, maar bestuurlijk kader ontbreekt vaak en wordt weinig gecreëerd. Dit thema raak ook twee van de geleerde lessen die kerken in de interviews aangaven: (1) om dingen mét mensen te doen in plaats van vóór mensen en (2) de spanning tussen het creëren van draagvlak en betrokkenheid enerzijds en de noodzaak van actie anderzijds waarbij niet iedereen 'mee' is.

5. Theologie

Er is vraag naar theologische verdieping: beelden en woorden die nieuw zijn om het geloof in uit te drukken. Een 'urban spirituality' als het ware. In het bijzonder rond het spreken van soteriologie (wat is redding). Maar juist ook bij het importeren van theorieën uit andere achtergronden. Hoe breng je geloof dichtbij en kan je nog steeds aansluiten bij en meegaan met de ander?

Conclusies

Sociale cohesie

De stad is een eilandenrijk van sociaal-economische groepen, de meest gesegregeerde stad van Nederland. Deze zal door de coronacrisis nog scherper worden. Gemeentelijke middelen voor zorg en welzijn staan zwaar onder druk. De nieuwe vormen van kerk-zijn zijn bij uitstek ingericht als plekken waar diverse groepen (rijk/arm, diverse culturen, etc.) elkaar ontmoeten. Hier zijn vele voorbeelden van creatieve invulling van verbinding, gemeenschap, diaconale zorg en het zoeken naar recht. Een rol die van oudsher bij de kerk past. In komende jaren lijkt de rol van de kerk toe te nemen bij gemeenschapsopbouw, sociale cohesie, bestrijden van eenzaamheid en diaconale hulp en worden deze voorbeelden belangrijker. Hiernaast speelt de kerk een rol bij het verkennen van een duurzame levensstijl en als plek voor bezinning en levensvragen.

Leiderschap

De klassieke middenklasse in stad krimpt het snelst van allemaal, hierop draait een aantal van de partnerkerken. De bi-culturele middenklasse blijft redelijk stabiel. Dit versterkt de ontwikkeling in kerken waarbij betaalde krachten onder druk komen te staan wegens bezuinigingen, maar ook het consumentisme waarbij gemeenteleden minder snel aan een leiderschapspositie beginnen en het betrekken van nieuwe groepen lastig is. Een gevolg is dat er veel verlangen is naar missionair kerkzijn, maar de agenda veelal in beslag wordt genomen door vacatures en het gebrek aan kader. Hierbij zijn er verschillende bronnen en kansen in de stad, ook juist rond financiële verduurzaming. Maar de hectiek van het pionieren en het ontbreken van een prikkel voor dit soort vragen bij de traditionele kerken maken dat er nog weinig aandacht voor is en men zich van bronnen of kansen minder bewust is. Vragen rond leiderschap en uitdagingen rondom financiële duurzaamheid kunnen in het Missionair Platform juist tijd en aandacht krijgen door samen visie te ontwikkelen en netwerk en bronnen te koppelen.

Urgentie dat we elkaar nodig hebben

In de stad van diversiteit en segregatie is de kerk een belangrijke verbinding. Er is veel draagvlak voor de visie van het Missionair Platform dat er in de stad maar één kerk is, Gods kerk. De tijd van eilanden is voorbij en we hebben elkaar hard nodig om onze rol te versterken in de stad. Dit merken we in de uitbreiding van het netwerk, hoe kerken meedoen, maar ook in de interviews. De unieke waarde van het Missionair Platform is dat kerken elkaar kunnen leren kennen, dat uitwisseling plaatsvindt, informatie gedeeld wordt en er een helder aanspreekpunt is. Het Missionair Platform fungeert als katalysator.

A group of people, including men and women of various ages, are seated around a large wooden table in a well-lit room. They appear to be in a meeting or a discussion. Some people are looking towards the center of the table, while others are looking towards each other. There are blue cups on the table. The room has large windows in the background and a white wall with some posters or notices. The overall atmosphere is professional and collaborative.

“In de learning and blessing praten over multicultureel werken maakte duidelijk dat er nog veel te doen is, tegelijk was het prettig hier over kwetsbaar te kunnen praten in een veilige omgeving” [gevestigde kerk]

5. Doelen en Acties

Methodiek

Zoals geschetst merken we veel draagvlak voor het Missionair Platform in de stad. De verbreding van het Missionair Platform en het vergroten van het aantal partnerkerken vraagt om een andere methodiek. We zetten in op samenwerking in Den Haag en dat mag in het klein gebeuren in de samenwerkingen in het Missionair Platform zelf. Dit betekent nadruk op projectmatig werken met mensen uit de partnerkerken waarbij ook de slagkracht van het platform vergroot wordt. We zoeken naar een vertegenwoordiging van de kerken in het kernteam die steeds meer diversiteit reflecteert. Daarbij benadrukken we relatiegericht werken in plaats van de nadruk op taakgericht met allereerst het delen van geloof en leven.

Focus en activiteiten

In deze paragraaf wordt een aantal focuspunten benoemd en wordt per kopje in een kader bijbehorende activiteiten uitgewerkt. Hierbij gaan we ervan uit dat de focuspunten blijven en de bijbehorende activiteiten zullen worden uitgebreid naar aanleiding van wat zich voordoet aan mogelijkheden in de komende jaren.

Connect: Relaties met en tussen kerken

De relaties tussen kerken is de grootste kracht van het Missionair Platform en hieraan willen we blijven werken. Het platform fungeert als katalysator. “Als God naar Den Haag kijkt ziet Hij maar één kerk” is een uitspraak die breed gedeeld wordt en zowel verbinding als missionaire en diaconale samenwerking impliceert. Ons doel is de verbindingen uit te breiden en te verdiepen omdat we als kerken elkaar nodig hebben. Concreet betekent dit in 2024 dat (1) iedere kerk in groot Den Haag van het Missionair Platform en haar missie heeft gehoord, (2) vijfendertig kerken actief partner zijn (3) 1/3 van de partnerkerken afkomstig is uit de internationale en migrantenkerken en (4) de partnerkerken elkaar bij naam kennen en weten van elkaars zorgen en zegeningen.

- Actief blijven kennismaken en koffiedrinken met kerken in Den Haag, organisaties en het Missionair Platform langzaam verder verbreden.
- Netwerkmomenten en gebed waarin kerken elkaar leren kennen en samen vieren.
- Zoeken naar internationale en migrantenkerken met missionair hart en in het bijzonder brug-personen. Doelstelling 1/3 van de partnerkerken en 1/3 van het kernteam is in 2024 uit deze hoek afkomstig.
- Learning and Blessing Community in het groot of specialistischere dingen in het klein waarbij de nadruk ook ligt op het leren (kennen) van elkaar en elkaar te zegenen.
- Dienst Hemelvaart die door kerken samen georganiseerd wordt.
- Openlucht Avondmaal tegen de zomer om samen het jaar af te sluiten.

Verhalen delen

Er blijft grote behoefte aan verhalen van hoop, missionair-diaconale voorbeelden die mensen inspireren en missionair “dichtbij” halen en praktisch maken waar de lat soms hoog ligt of het woord zelf eng is. Of het nou een ruilbeurs, een maaltijdactie of een podcast betreft, verhalen inspireren. Ook informatie over de stad en de ontwikkelingen van groot Den Haag is essentieel. Zo ontstaat er Haagse visie richting de toekomst, speelruimte om te oefenen en te experimenteren en bekendheid van het Missionair Platform. In 2024 (1) kunnen kerkleden missionair-diaconale voorbeelden vertellen en zijn hiervoor verschillende kanalen van communicatie, (2) is het Missionair Platform en de stadsdominee een vertrouwde naam en gesprekspartner geworden in christelijk Den Haag en (3) zijn kerken bekend met Haagse sprekers uit een andere denominatie.

- Communicatieplan schrijven rond het delen van verhalen bij (1) professionals (2) leiderschap en (3) de gemeente zelf.
- 6 keer per jaar een nieuwsbrief met kleine vlog of interview met betrokken pioniers/predikanten die een column schrijven.
- Jaarlijks een Missionair Platform dienst ontwikkelen met korte video en werkvormen voor alle partners met eventueel kringmateriaal.
- Een lijst met Haagse sprekers aanleggen om “kanselruil” te stimuleren.
- Mogelijkheid onderzoeken voor een “wij zijn de kerk” filmpje met partners.
- Iedere partnerkerk elke twee jaar uitgebreider interviewen.

Gezamenlijkheid

We blijven stimuleren dat kerken gezamenlijk optrekken in het missionair diaconaal kerkzijn omdat we elkaar nodig hebben. Er wordt steeds meer gezamenlijk opgetrokken. Dit voorkomt (onbedoelde) concurrentie. In deze projecttermijn brengen we in dit kader eerst samen de bronnen in kaart van de Haagse kerken en christelijke organisaties. Vervolgens brengen we de bronnen in kaart van Den Haag zelf en delen we informatie over de stad en haar ontwikkelingen; zie voor een eerste aanzet hiervan paragraaf 4. Hierna kijken we samen naar vragen, kansen, uitdagingen en urgentie. Zo werken we samen met elkaar en met de stad en groeit Haagse visie. Alleen samen kunnen we de vraag beantwoorden naar de rol van de kerk in Den Haag, juist in deze tijd van bezuinigingen en recessie, maar ook valt de denken aan ontwikkelingen van kansen rond zingeving en geestelijke verzorging en het Haagse ondernemersklimaat.

In 2024: (1) zijn er verschillende nieuwe plekken van samenwerking ontstaan, (2) is de kennis over zichzelf, de andere kerken en de stad toegenomen, (3) worden er bronnen, kennis en vaardigheden gedeeld in Den Haag en vullen we elkaar meer aan.

- #DenHaaginKaart Bij Learning and Blessing Community (LBC) Den Haag in kaart brengen:
 - Wat zijn de bronnen, tekorten, kansen en uitdagingen van de Haagse kerken
 - welke partners er in Den Haag zijn wat betreft: kennis, middelen, menskracht, netwerk, vaardigheden, etc.
 - Inzichtelijk maken wat de relevante informatie en kansen in Den Haag zijn
 - Kijken hoe kerken zich (1) tot elkaar en (2) tot de Haagse context verhouden
- Bij de LBC kerken uitdagen zichzelf en hun mogelijkheden met nieuwe ogen te zien. Bijvoorbeeld een business model canvas / ABCD methodiek aan te reiken.
- Mensen uit het netwerk op projectbasis vragen mee te doen. Gezien het gebrek aan bestuurskader nu onderzoeken of we meelooplekken of stages kunnen creëren waarin gemeenteleden missionaire of bestuurservaring kunnen opdoen.
- Samen als kerken en organisaties visie op groot Den Haag ontwikkelen en zien waar er qua locatie en/of doelgroep overschot of juist tekort is.
- We onderzoeken verder wat de unieke rol van het Missionair Platform in den Haag kan zijn. Verkennen of de #nietalleen.nl infrastructuur blijft en zinvol is voor het Haagse. In het bijzonder vanwege de economische teruggang die eraan komt.
- Actief inzetten van het comité van aanbeveling als ambassadeursnetwerk.
- We stimuleren dat kerken delen van wat ze hebben en ontwikkelen aan materiaal en expertise.

Supporten, ontwikkelen en leren

In het pionieren en missionair zijn komen veel theologische vragen naar boven, maar ook vragen over stadsontwikkeling of community development. Theologie en theorie worden vernieuwd, uitgedaagd en uitgebreid. Vragen rondom soteriologie, maar ook ecclesiologie, intergral mission, duurzaamheid in projecten of juist verschillende methodieken. Dit zijn belangrijke onderwerpen en met elkaar willen we ruimte en tijd creëren hiervoor. Om elkaar te inspireren, uit te dagen, kennis te maken, bewust te worden en nieuwe beweging te stimuleren. Ook willen we de urgente thema's rond missionair kerkzijn op de agenda zetten. In 2024 hebben we (1) een traject rond Missie en Duurzaamheid voor zowel bestaande plekken als kerken die stappen gaan nemen, (2) nemen we de tijd met elkaar ook denkruimte te creëren op verschillende momenten om praktijk en theorie te koppelen.

- Theologie kring Samuel Wells (bijvoorbeeld) in 2020.
- Missie en Duurzaamheid. We starten een traject rond duurzaamheid van missionaire bronnen en verzamelen goede voorbeelden. Bijvoorbeeld samen bij verschillende projecten kijken met vernieuwende ideeën en ondernemerschap. Met als doel visie te ontwikkelen zodat bestaande plekken duurzamer worden (en samen hierin optrekken) en de nieuw te starten plekken dit bij de start in hun DNA hebben en dus starten met geëxperimenteerd kan worden met vernieuwend financieel model.
- Pioniersinterviewgroep (meer geïntegreerd qua onderwerpen) waar ervaringen gedeeld worden, eventueel een nieuwe starten met andere pioniers eventueel missionair gefocuste predikanten.
- Mogelijkheid onderzoeken voor opnieuw aanbieden workshop fondsenwerving.
- Nieuwe pioniers inspiratiereis (Duitsland) of theologie weekend (partners) of via het CtC netwerk.
- Blijven signaleren en schrijven over missionaire ontwikkelingen in Den Haag. Samen learned lessons en nieuwe theologie delen en over schrijven. Delen van nieuwe praktijken, woorden en beelden die we ontdekken.
- Coaching voor geïnteresseerde christenen/theologen onderzoeken
- Geïnformeerd blijven over Haagse stedelijke ontwikkelingen.

“De plaatselijke kerk krijgt steeds meer de nadruk boven kerkverbanden. In Den Haag valt het steeds meer weg. Hoe zien wij dat de kerk eruit ziet over 25 jaar in Den Haag?” [gevestigde kerk]

6. Fasen

Juni – december 2020

Het projectplan wordt vastgesteld en gaat naar de verschillende partners binnen en buiten Den Haag.

Na de zomer gaan we opnieuw langs bij de partnerkerken om de lijn uit te zetten van de interviews, het plan wat hierop volgt en hun betrokkenheid te vragen.

Indien mogelijk - gezien Corona – hebben we een LBC rond de eerste stap van de #DenHaaginKaart, waarbij de kerken bewust worden van hun eigen resources en die van andere kerken.

In oktober starten we met een leeskring rond Samuel Wells. Ook in voorbereiding op Missie en Duurzaamheid. We starten met werkgroepen op projectbasis naast het kernteam.

2021

We gaan verder met de LBC rond #DenHaaginKaart met informatie over de kerken en de stad, met de volgende stap hoe de kerken zich tot elkaar en Den Haag verhouden, welke visie ontstaat richting de toekomst en waar men elkaar kan helpen of aanvullen.

Vorbereiding en start traject Missie & Duurzaamheid: verzamelen van een werkgroep om samen goede voorbeelden te verkennen met mensen vanuit (a) missionaire groepen en (b) bestaande kerken die nieuwe initiatieven overwegen. We verzamelen initiatieven die op een nieuwe manier vormgeven aan missionair en diaconaal kerkzijn. Met name rond bronnen, duurzaamheid en impact op de langere termijn.

Inspiratiereis naar een Europese stad met veel initiatieven en voorbeelden.

2022

We creëren na #denHaaginKaart een visie als kerken voor Den Haag. Waar gebeurt veel of juist niets en wat willen we met die informatie doen als gezamenlijke kerken en organisaties.

Nieuwe pioniersinitiatieven komen van de grond met creatieve verdienmodellen, bestaande initiatieven worden duurzamer.

Inspiratiedriedaagse met missionaire theologie/ urban spirituality ergens in Nederland.

Leiderschap en de uitdagingen en kansen hierbij staat dit jaar nadrukkelijk op de agenda.

We onderzoeken of samenwerking met een van de theologische opleidingen mogelijk is rond het onderzoek van 2023.

2023

We zien een klimaat ontstaan waar verhalen, lessen, zorgen en zegeningen gedeeld worden, missionair een natuurlijk deel van kerkzijn is en we samen voor Den Haag staan.

We maken een nieuwe ronde van interviews bij alle partnerkerken ter voorbereiding op de nieuwe projectperiode.

“Het platform is eerst echt een ontmoetingsplaats geweest, later is er meer actie en info over de stad gekomen en is er heel veel gebeurd. Het heeft geholpen de blik te verruimen en samen te werken met andere kerken, dan praat je niet meer in de wij-zij modus” [gevestigde kerk]

7. Organisatie en verantwoordelijkheden

Het Missionair Platform den Haag bestaat uit een bestuur, kernteam, verschillende werkgroepen met mensen uit de partnerkerken en een Comité van aanbeveling. De organisatie van het MPDH bestaat uit een bestuur en een kerngroep. De stadsdominee & kerngroep zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers. Het bestuur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en is werkgever van de stadsdominee.

Kernteam en bestuur

Een brede vertegenwoordiging van kerken is lid van het kernteam en zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het MPDH. Het kernteam bestaat uit de betaalde stadsdominee en vrijwillige leden die verantwoordelijkheid hebben voor de activiteiten die worden gedaan door het MPDH. In het kernteam worden jaarlijks afspraken gemaakt over de inzet van de leden en de verantwoordelijkheid welke zij dragen.

Het bestuur van de stichting is ingeschreven bij de KvK, is werkgever van de stadsdominee, is verantwoordelijk voor het financieel beheer (inclusief ANBI-status). De inhoudelijke koers wordt primair in het kernteam bepaald. Naast werkgever van de stadsdominee is het bestuur verantwoordelijk voor het vrijwilligersbeleid. Om verbinding te houden met het kernteam is het merendeel van het bestuur (minimaal drie mensen) ook deel van het kernteam.

Comité van Aanbeveling

MPDH wil verankerd en verbonden zijn met stedelijke en (inter)nationale organisaties die het gedachtengoed delen van nieuwe vormen van kerkzijn, samen kerkzijn en waar Jezus Christus centraal staat. Hiertoe vragen we een aantal sleutelfiguren met kennis en netwerk hieromtrent in het CvA. Het MPDH wil een platform zijn in de regio Den Haag, een katalysator voor deze organisaties die contacten zoeken. Het MPDH verbindt zowel kerken als organisaties.

Partners

MPDH is een netwerkorganisatie pur sang. Wij bestaan bij de gratie van goede informele relaties.

We onderscheiden een drietal partners:

- Haagse Partners: naast kerken zijn maatschappelijke organisatie met een christelijke grondslag/herkomst deel van het netwerk.
- Kennis partners: Haagse en nationale organisatie die missionair-diaconale ervaring, netwerk en expertise hebben en deze willen delen in de Haagse regio.
- Financiële partners: dit zijn landelijke & regionale fondsen, kerken in de stad en regio Den Haag en particuliere donateurs.

Inzet betaalde kracht

Na de mededeling van het vertrek van de vorige coördinator hebben we overwogen om zonder betaalde kracht verder te gaan. Toch hebben we heel bewust niet voor deze optie gekozen omdat de opgave immens zijn welke niet door een goedwillende vrijwilliger gedaan kunnen worden. Om binding te houden met de 20 kerken in het netwerk, ontwikkeling en nog eens een tiental kerken actief te betrekken bij het netwerk is een betaalde kracht en een sterk vrijwilligersnetwerk (bestuur en kernteam) noodzakelijk.

8. Financiën

Hieronder vindt u de begroting. De afgelopen 10 jaar hebben wij een gestage groei gezien van het MPDH. Aangezien er steeds meer partners zich verbonden voelen en bijdragen zijn we uitgegaan van 0,4 fte voor de betaalde kracht. Onze inzet is de financiën steeds meer te borgen bij kerken in de regio Den Haag en minder afhankelijk te zijn van fondsen. Dit past in de ambities die we in dit projectplan stellen als bestuur en kernteam naar aanleiding van de interviews. We geloven dat ook in deze coronatijd daar financieel ruimte voor is bij de partners. Mocht dat draagvlak minder zijn dan verwacht, zullen wij de ambities bijstellen. Mochten de ambities wel haalbaar zijn willen wij – uitgaande van groei de stadsdominee vanaf 2023 een aanstelling geven van 0,5 fte.

Wat niet op de begroting staat bij de baten, zijn de vele manieren waarop onze partners betrokken zijn bij het Missionair Platform. Zij investeren ook in ons door hun locatie, mensen, muziekgroep en uren beschikbaar te stellen. Dit is van groot belang voor het Missionair Platform en geeft ons veel slagkracht.

Meerjarenbegroting Missionair Platform 2021-2024

Lasten			
	2021	2022	2023
Bruto werkgeverslasten	€ 30.000	€ 31.000	€ 35.000
Bijdrage PKN Mobiliteitspool	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Onkosten voor vrijwilligers	€ 1.750	€ 2.500	€ 3.000
Congressen & bijeenkomsten	€ 1.500	€ 3.500	€ 3.500
Opbouw eigen vermogen	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
	€ 39.750	€ 43.500	€ 48.000
Geprognostiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0

Baten			
	2021	2022	2023
Fondsen			
Regionale fondsen	€ 4.000	€ 3.000	€ 2.000
Nationale fondsen	€ 12.000	€ 10.000	€ 8.000
Partnerkerken			
Bijdrage van €2.500 per jaar	€ 10.000	€ 12.500	€ 15.000
Bijdrage van €1.000 per jaar	€ 7.000	€ 9.000	€ 10.000
Bijdrage van gemiddeld €150 per jaar	€ 750	€ 1.000	€ 1.500
Donateurs			
Partners MDPH (> 500 euro per jaar)	€ 3.500	€ 5.000	€ 7.500
Maandelijks gevers	€ 2.500	€ 3.000	€ 4.000
Subtotaal	€ 39.750	€ 43.500	€ 48.000

9. Evaluatie en toekomst

Jaarlijks zal een jaarplan en een jaarverslag worden gestuurd aan de betrokken partners. Met de partners zoals genoemd in paragraaf 7 zal in 2023 een traject van interviews en gesprekken gestart worden om gezamenlijk te evalueren wat er ontstaan is naar aanleiding van de doelen in dit plan. Hiernaast zullen de gesprekken gaan over de duurzaamheid van het Missionair Platform op de lange termijn en de dan ontstane missionaire Haagse vragen.

Tot slot hopen we in 2023 naar aanleiding van dit plan een groei te zien wat betreft een Haags ecosysteem. Vijf ijkpunten hierbij:

- Een klimaat waar verhalen, lessen, zorgen en zegeningen gedeeld worden en we samen voor Den Haag staan;
- Missionair-diaconaal een natuurlijk deel van kerkzijn is, diverse verhalen bekend zijn en speelruimte toeneemt waar creativiteit in en naast de kerken kan groeien;
- Kerken kunnen verwoorden wat hun eigen kracht en kansen zijn, die van andere kerken en van Den Haag als stad. Hierop is visie ontwikkeld.
- Missionair kerkzijn heeft duurzamere bronnen gevonden.
- Stadsbreed ontwikkelen we en delen we samen visie, middelen en theologie vanuit de Haagse context.

We hebben u in dit plan meegenomen langs ons proces van de afgelopen tijd. Met als droom een groeiend Haags ecosysteem waarin allerlei nieuwe vormen van kerkzijn met eigen plek en kleur groeien samen met de bestaande vormen van kerkzijn. Dat beeld ligt onder dit hele plan en kwam ook uit de interviews naar voren. Hierbij inspireren de woorden van Paulus die ons in een veel groter perspectief trekt. De één plant iets, de ander begiet, de ander snoeit of bewerkt de grond en de akker zelf is van God. Het is Zijn kerk die Hij doet groeien en wij werken allemaal op andere plekken mee.

“We hebben geleerd dat juist in een
krachtwijk ‘het evangelie zo gek nog
niet is’” [pionierplek]

Bijlage 1: lijst partnerkerken

Anglican Church the Hague
Bethlehemkerk den Haag - PKN
Bethelkerk - Ethiopisch-Eritrese kerk
Boei90 – PKN pionierskerk
De Havenkerk – NGK pionierkerk
Eglise Evangelique de la Haye
Evangelische Gemeente Exoduskerk
Evangelische Gemeente Scheveningen
Fransekerk – GKV
Geloven in Moerwijk – pioniersplek PKN
Hecht – pioniersplek GKV
Ichthuskerk – GKV
In de Praktijk – pioniersplek
Kleur – pioniersplek
Leven in Zuidwerk – interkerkelijke pioniersplek
Leeuwendaalkerk – NGK
Lux – pioniersplek PKN
Morgensterkerk – GKV
Nebokerk – CGK
Pax Christi Kerk – PKN
Protestantse Gemeente 's Gravenhage – PKN
Zout der Aarde – interculturele pioniersplek